

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

De gehuwde vrouw.

De cijfers, die het verslag der Arbeidsinspectie geeft over den arbeid der gehuwde vrouw, betreffen uitsluitend de nijverheid. Hoewel men niet over juiste cijfers beschikt, kan uit het voorhanden zijnde materiaal toch wel worden geconcludeerd, dat de toename niet zoo belangrijk is als men wel eens veronderstelde.

Als wij rekening houden met het aantal uitgereikte arbeidskaarten in de jaren 1921—1929, dan zien wij een toename van 13.411 tot 14.898, dat is wel van eenige betekenis, doch over een tijdsverloop van 8 jaren toch betrekkelijk gering. In verhouding tot het totaal aantal uitgereikte kaarten aan jeugdige personen en vrouwen is het percentage gehuwde vrouwen zelfs gedaald van 6,9 op 6,3. Hierbij dient nog in het oog gevat, dat een groot aantal van deze vrouwen niet geregeld in de industrie werkt, doch voor een deel slechts in de seizoensdrukte wordt tewerkgesteld, of in de huisindustrie werkt.

De meer regelmatig werkzamen treft men aan in de textielnijverheid en in de kleeding- en waschindustrie.

Hier werken meer dan 50 pCt. van het totale aantal. Overijssel heeft met zijn textielindustrie het zwartste register, dan volgt Noord-Brabant en daarnaast Noord-Holland.

De gehuwde vrouwen, die in twee ploegen werken hebben dezelfde moeilijkheden als waarvan wij in een onzer vorige artikelen schreven.

Ze moeten de ene week heel vroeg beginnen en ze moeten de andere week heel laat eindigen. Van huiselijk leven is weinig of geen sprake. Goede deelen moeten deze vrouwen zelf voor het gereed komen van den warmen maaltijd zorgen, in zoverre zijn ze dikwijls in slechter conditie dan de ongehuwden. Veelal hebben ze echter de woning niet zoover van de onderneming, waar zij werken,

zoodat ze soms in de schafttijden naar huis kunnen gaan.

Hoog zijn de loonen niet. In de Kunstzijde-industrie (Westelijk Noord-Brabant) loopen zij van f 19 tot f 10,50 met een gemiddelde van plm. f 12.

In de textielindustrie in Overijssel is de toestand belangrijk beter, trouwens ze is daar ook ouder. De gemiddelde loonen waren hier f 20,60.

Men houde er in beide gevallen rekening mee, dat het gaat over het werken in twee ploegen en dus in zeer onaangenaam dienstverband. In dat licht gezien is ook het loon in de textielindustrie nog heel ongunstig.

Wat blijft er over van het huiselijk leven van deze vrouwen, wat moet er komen van de gezinnen, als er nog sprake kan zijn van een gezin onder deze verhoudingen?

Van de 26 vrouwen, die in Breda in 2 ploegen werkten, waren er 7, wier mannen werkten in 3 ploegen. Eén week van de zes achtereenvolgende waren zij 'smorgens samen thuis; een andere week waren zij 'smiddags samen thuis. Van de vier resterende weken was de een in de fabriek en de ander thuis.

Toch waren ze, hoe weinig huiselijk leven er overbleef, dikwijls blij, dat haar mannen werk hadden en gevoelden ze zich gelukkig, als ze zich vergeleken met zeven andere gehuwde vrouwen van dezelfde fabriek, wier mannen werkloos waren, en die nu moesten leven van een verdienste van f 10 tot f 14,50.

Voor zoover de gehuwde vrouwen kinderen hadden, werden deze meestal tegen een matige vergoeding toevertrouwd aan de zorgen van familieleden. Soms bleven de jonggehuwden bij een der ouders inwonen, waardoor de gehuwde vrouw feitelijk geen huishouding had.

Het is wel eigenaardig, dat in Roomsche-Katholieke kringen het verzet tegen den arbeid der gehuwde vrouw altijd sterker naar buiten is getreden dan in onzen kring.

Voor een deel moge dit zeker verklaring vinden in het feit, dat men in de Katholieke streken er meer mee te maken heeft gehad dan in Protestantsche omgeving, ook al omdat in het Zuiden de industrie iets eerder tot ontwikkeling is gekomen.

gen, waardoor de kruisvorm alleen door zware kolommen is afgeteekend.

In den opbouw daarentegen, zoowel in het interieur als voor het exterieur, komt het kruis vrij sterk tot uitdrukking.

In verband met de groote overspanningen zou een andere overkapping van een dergelijke groote ruimte met 1500 zitplaatsen nog al kostbaar worden.

Hoewel de schikking der zitplaatsen aan de bij de „kruiskerk” genoemde bezwaren niet ontkomt, biedt deze, aan het rechthoekige zaaltje grenzende, vorm het voordeel van groote overzichtelijkheid.

Bij het tweede (afb. 13 en 14) zijn de plaatsen in de zijbeuken naar voren gericht, waardoor het euvel der „dwarsbanken” weliswaar ontgaan is, doch het sterk-zijwaarts-zien-naar-den-spreker in de voorste banken van de zijblokken nog versterkt is.

Dit laatste kerkgebouw is ook merkwaardig, omdat we hier een voorbeeld hebben van een kerk met een plat dak.

Voorzover ons bekend is dit in ons land het eerste voorbeeld geweest van deze afdekking voor het kerkgebouw.

Men kan van meening zijn, dat het „karakter”

Afb. 13. Geref. kerk Utrecht. Architect: A. Kool, B.N.A.

onder deze vlakke afdekking iets heeft ingeboet, het valt niet te ontkennen, dat de vormenspraak weinig twijfel omtrent de bestemming van het gebouw mogelijk maakt.

Het centraaltje kan al evenmin als de „kruiskerk” als den meest geëigenden vorm voor ons kerkgebouw worden aangemerkt.

Immers wordt de kansel gewoonlijk in één der kruisarmen geplaatst en doen dan al de bezwaren ten opzichte van de schikking der zitplaatsen, zoodat ze hiervoor zijn genoemd, zich in nog sterker mate gelden.

Door verlenging van één der kruisarmen, n.m.l. die tegenover den kansel, kunnen meer goedegeleg

Het is niet gemakkelijk, ingewoelde gewoonten uit te roeien. Maar het dunkt ons toch noodig, dat ook van de zijde van onze Christelijke actie sterker wordt opgetreden tegen toestanden, die het gezinsleven verwoesten.

Juist in onzen kring hecht men zoo groote waarde aan het gezinsleven en keert men zich tegen het revolutionaire drijven, dat het gezin uiteenrukt, en onder de leuze van de volkomen economische gelijkberechtigtheid der sexen verwoestingen aanricht, die zich wreken in geslachten.

Ook deze dingen zijn wel eens met het oog op de economische noodzakelijkheid goedgepraat. Hoewel toegestemd worden kan, dat niet ineens deze misstand kan worden weggenomen, lijkt het ons toch, dat bij de doorgaande rationalisatie, een oplossing te vinden is, die deze regelmatige vrouwenarbeid overbodig maakt, wijl vervanging door mannen kan plaats hebben.

Natuurlijk blijven er gevallen over, dat de vrouw als kostwinster moet optreden. Dat kan gelijkstelling met den man worden aanvaard. Maar in andere gevallen moet het ook het streven zijn van den ondernemer, om zich in zijn bedrijf te richten naar de ordinantiën Gods voor het leven. Naar het getuigenis Gods en de belofte moet daarin ook voor het stoffelijke zegen liggen.

G. BAAS Kzn.

UIT DE HISTORIE

Het begrip „Nederlandsche Nationaliteit” bij Groen van Prinsterer.

(Mr J. A. H. J. S. Bruins Slot, die bijzondere studie maakte van de denkbeelden van Groen van Prinsterer, zond bij de Redactie een tweetal artikelen in, die gaarne in dit en het volgende nummer worden geplaatst.)

I.

In vele hedendaagsche controversen is het begrip „nationaal” in het geding.

plaatsen worden verkregen, doch de bezwaren tegen de ongunstige zitplaatsen in de zij-armen blijven onverminderd gelden.

Er is bovendien tegen dit type nog een ander en, naar het ons voorkomt, meer ernstig bezwaar.

Het centrale punt in dit type is toch ongetwijfeld het punt, dat gelegen is midden in de ruimte, hetzij dan onder den daktoren op de plaats van de snijding der beide daken, hetzij onder het middelpunt van den afsluitenden koepel of het tentdak (afb. 2 D en E).

Waar dit centrale punt ook in den opbouw sterk geaccentueerd is, zou men hier ook het liturgische centrum zoeken.

Dit principe wordt de laatste jaren in de roomsche kerken van architect Kropholler ook aanvaard. Bij dezen grondvorm plaatst deze architect het liturgisch centrum — het altaar — midden onder den koepel of wat daarvoor in de plaats is gekomen, zoodat in de diensten ook in dit centrale punt alle handeling haar culmineerpunt vindt.

Vanzelf is er in dat geval geen sprake meer

Afb. 14. Geref. kerk Utrecht. Architect: A. Kool, B.N.A.

van een „achterkant” van het altaar in den eigenlijken zin.

Is dit aanvaarden van het „centrale” punt in plan en opbouw van het kerkgebouw voor de roomsche kerk toe te juichen, voor ons is een ruimte achter den kansel vrijwel onbruikbaar.

De zuiver centrale vorm (D), die in de Renaissance zoo zeer geliefd was, wordt dan ook wel niet meer toegepast. Ze is ook onlogisch, zoodra het centrale punt van den eeredienst niet met dat van het gebouw samenvalt.

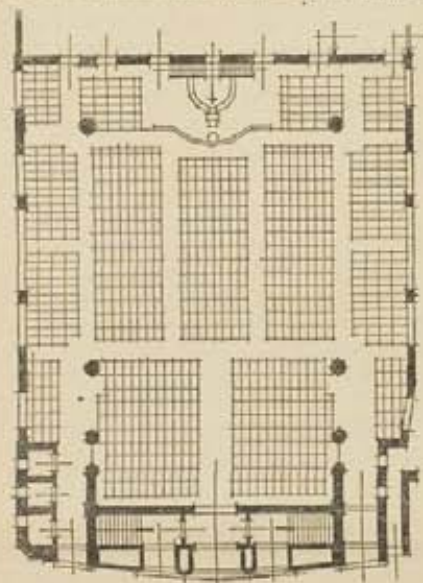
Wel wordt het geval voor het E-type eenigszins anders. Hier is men eigenlijk weer toe aan de „kruiskerk”.

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHETSEN

Kerkbouw.

V.

Een tweetal voorbeelden mogen hier nog worden gegeven. Het eerste — afb. 11 en 12 — is wat het grondplan betreft te rekenen bij de rechthoekige ruimten met beukvormige uitbreiding, terwijl het in opbouw tot de groep met transeptvormige verbreding behoort. Het tweede — afb. 13 en 14 — moet meer bepaald tot de eerste groep worden gerekend.

Afb. 11. Geref. kerk Rotterdam—Delfshaven. Architect: Jos. de Jonge, B.N.A.

Bij het eerste voorbeeld is in het plan ook nog van de uitwendige hoeken van de kruisarmen gebruik gemaakt om het aantal plaatsen te verhoogen.

Afb. 12. Geref. kerk Rotterdam, Delfshaven. Architect: Jos. de Jonge, B.N.A.

Met na partijen m voor in h

Zoo de gram van de antirev ting den dit door ming, om tegenwoor Een na prelatie.

De libe op voor h maar nat billetten v vermaard de natio hoe óók niet tot

De jong begrip „ ook De r algemeen, de ander ringsoorde Kortom rijke groe ten voor gedrang, genoemde Nationa merkend

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d

Het is der boven gaan. Ma met deze kenis G r pen „Nec Voorop moeten d zoodat di onaliteitsh alleen da strekt is, met al d